

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy a východoevropská studia

Bakalářská práce

**Role OBSE ve východní Evropě při řešení
národnostních a etnických konfliktů**

Patricie Ženíšková

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Šárka Cabadová Waisová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Obsah

Úvod	6
1. Terminologická část	9
1.1. Etnický konflikt	9
1.2. Národnostní konflikt	11
1.3. Vymezení východní Evropy	13
2. OBSE její vznik, nástroje a pravomoci	15
2.1. Funkce a cíle OBSE	18
2.2. Vysoký komisař OBSE pro národnostní menšiny	21
3. Případová studie	24
3.1. Kosovo a Srbsko	24
3.2. Moldavsko a Podněstří	30
3.3. Gruzie a Jižní Osetie	38
Závěr	42
Zdroje	46
Resumé	55
Summary	55

Úvod

Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (dále OBSE) můžeme považovat za největší regionální organizaci s hlavním zaměřením na bezpečnost, ale vedle této funkce patří k jejím cílům i dodržování lidských práv. V rámci těchto dvou principů, které se organizace snaží plnit, je tématem mé práce způsob řešení etnických a národnostních konfliktů a její role, kterou v jednotlivých případech zaujímá.

V teoretické části své práce se budu zabývat terminologií a vysvětlením hlavních pojmů, s kterými budu pracovat. Tedy v první řadě vysvětlím co je etnický a národnostní konflikt. V dalších kapitolách se jim budu věnovat zejména z pohledu OBSE, tedy jakou roli zaujímá tato organizace v počátcích těchto konfliktů až do jejich vyřešení, pokud se k této fázi konfliktní strany dostanou, protože ne vždy je konflikt zcela vyřešen. Dále bude v této části potřeba, díky zaměření mého tématu, vymezit východní Evropu jako takovou. Přesněji, co ve své práci budu počítat do východní části Evropy a podle tohoto vymezení se bude odvíjet má případová studie, ve které si zvolím tři státy. Kritéria, podle kterých jsem dané státy vybírala jsou následující:

- přítomnost etnického nebo národnostního konfliktu,
- přítomnost OBSE a její role v řešení konfliktu,
- stát musí být součástí východní Evropy.

Po splnění těchto kritérií se budu jednotlivým státům věnovat podrobněji.

Neméně důležité bude v mé práci vymezit působnost OBSE a tedy nastínit, jakou roli hraje na mezinárodní scéně a jakou pozici zaujímá v řešení jednotlivých konfliktů. Zmíním její nástroje, limity a

co využívá za principy k upevnění své moci. Také věnuji jednu podkapitolu pozici Vysokého komisaře pro národnostní menšiny. Zde chci připomenout jeho hlavní funkce a zmínit pravomoce, kterými disponuje. Dále ještě popíši jeho postoje v případě řešení jednotlivých konfliktů.

Z počátku se etnické či národnostní konflikty řešily jen povrchně, což bylo dáno zejména nepřítomností jasných postupů a cílů v konfliktních otázkách a také proto, že byly považovány za vnitrostátní záležitost každého z aktérů. Nástrojem, který měl pomoci vytvořit více pravomocí a stanovit určitý řád a systém, byla transformace Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (dále KBSE) do OBSE. Pro lepší pochopení činnosti této organizace u jednotlivých konfliktů se tímto tématem budu zabývat ve druhé kapitole. Ta se věnuje právě roli, funkcím a nástrojům OBSE. Tím si určím jasné principy pro vyhodnocení úspěšnosti organizace u jednotlivých států. Dopomoci k lepšímu náhledu a vytvoření si ucelenějšího názoru by právě měla posloužit má případová studie.

Jedním ze států, které jsem si zvolila ke zkoumání, je Kosovo a jeho dlouholetý konflikt se Srbskem, který je charakterizován jako zamrzlý. Pro účel této práce je Kosovo jeden z případů, na kterém se dá nejlépe vyhodnotit práce organizace, právě díky jeho dlouhodobému charakteru a postoji zainteresovaných stran. Je to jediný případ v mé studii s nejvyšším počtem států, které uznávají jeho nezávislost. Další případ, který jsem si zvolila, je Moldavsko a jeho konflikt s Podněstřím. Tento konflikt, oproti ostatním, považuji za národnostní. Zbylé dva se dají klasifikovat jako etnické. Specifikaci a rozdíly v obou pojmech budu řešit v teoretické kapitole mé práce. Posledním ze států, kterým se budu věnovat je Gruzie a její spory se separatistickou Jižní Osetií. Ta je uznávána v první řadě Ruskem a poté jen třemi menšími státy. Podrobnější popis těchto

konfliktů, průběhu a především činnosti OBSE v těchto oblastech je rozepsán ve třetí kapitole.

Díky podrobnému zkoumání jednotlivých konfliktů od jejich počátků až po současnost se mi naskytne dokonalý náhled na práci organizace. Zaměřím se na její vliv a vývoj spolupráce u jednotlivých případech. Tento postup shledávám jako nepostradatelný v mém vyhodnocení celkové činnosti OBSE. V závěru své práce pak zhodnotím celkovou činnost a efektivitu v jednání organizace. U jednotlivých příkladů se pokusím shrnout její výsledky a případný budoucí vývoj.

Co se týče literatury a zdrojů, které budu k této práci využívat, je potřeba se zaměřit na aktuálnost informací. Vzhledem k úzce zaměřenému tématu, budu využívat převážně internetových zdrojů a výročních zpráv samotné organizace. Dále pak mi k lepší práci s tématem poslouží novinové články či on-line vysílání v mezinárodních médiích. Při své práci musím dbát zvýšené pozornosti u jednotlivých periodik či internetových zdrojů, které by mohly více či méně čtenáře ovlivňovat nebo mistifikovat v úsudcích na činnost organizace, průběh celého konfliktu nebo zaujatě hodnotit jednu ze zúčastněných stran. Jde mi především o nezaujatost, objektivitu a aktuálnost zjišťovaných informací.

1. Terminologická část

1.1. Etnický konflikt

Před podrobným vysvětlením etnického konfliktu, je potřeba se v prvé řadě zmínit o významu slova etnický nebo ještě lépe etnikum. Jak uvádí Tesař ve své publikaci: „*Ve vědě se doposud označení etnický používá velmi široce: výraz etnická skupina (ethnic group) může označovat například tzv. původní společenství, nezasažená procesem modernizace nebo také imigranty, případně opovrhovanou společenskou vrstvou*“ (Tesař, 2007: 19). Etnická skupina je tedy určitá skupina lidí, kterou pojí společné kulturní zvyky či jiné jednotící prvky, jako je společná identita a uvědomění si sounáležitosti oproti okolním skupinám. Projevuje se tu snaha o získání rovnocenného statusu a zajištění občanských práv. Etnické skupiny jsou spíše politizované než nacionalizované a to je jedna z hlavních příčin vzniku problémů s integrací jich samotných do širšího celku (Barša, Strmiska, 1999: 78 – 79). Etnika jako taková žijí ve většině případů na několika různých místech, ale z jejich chování je patrné propojení s jejich původem či jejich kořeny. I přesto, že tato etnika rasovou či etnickou segregací o daná území přijdou, můžeme sledovat jejich emotivní vazby s danými místy. Někdy se může stát, že tato etnika ani nemají svá pojmenování a využívají názvu svých sousedů. V mnoha případech bývá takové označení mylně posuzováno jako etnikum, i když se může jednat pouze o označení skupiny, kterou spojuje společná víra. Jak tomu bývá na příklad u muslimů (Tesař, 2007: 21).

Etnický konflikt většinou vzniká ve chvíli, kdy lidé příslušného etnika chtějí docílit stejných práv jako většina společnosti, ve které žijí. Chtějí dosáhnout jistého zrovnoprávnění s odkazem k jejich

předkům a jejich původním kořenům. Definice, které se zabývají samotným výkladem slova etnikum je několik. V případě mé práce je především potřeba zaměřit se na vysvětlení pojmu etnický konflikt. Konflikt samotný není potřeba podrobněji vysvětlovat, ale v případě etnického konfliktu má svá specifika.

Etnické konflikty lze rozdělit do tří různých typů:

- konflikty za občanská práva,
- etnické vzpoury,
- násilí mezi jednotlivými komunitami.

První dva typy se dají vysvětlit, jako způsob nátlaku na vládu příslušné země a míra násilí se v průběhu celého konfliktu mění. Z původně neškodných protestů může celý problém vyeskalovat k masovým bojům. Hlavním cílem etnických skupin je reforma či změna vlády k získání nových práv nebo dokonce vytvoření nového samostatného státu. V případě třetího typu etnického konfliktu, není cílem komunity výhradně vláda, ale často to bývá jiná komunita. Vláda v tomto případě střetu bývá neutrální nebo přívržencem jedné ze stran. I přesto, že se tento konflikt zdá spíše spontánní, většinou i tak mívá společenskou či politickou úlohu¹.

Vzhledem k tématu mé práce můžeme jako příklad uvést etnický konflikt v Jugoslávii, kterému se budu věnovat podrobněji v dalších kapitolách. Tesař ve své publikaci uvádí, že rozpad Jugoslávie je někdy považován jako boj o moc, ale zároveň se může jednat o etnické konflikty jednotlivých států bývalé Jugoslávie. Etnický konflikt, tedy může být projevem více faktorů a ne vždy je potřeba to hodnotit pouze jako boj jednotlivých etnik. Také se může stát, že politické či ekonomické zájmy vyvolaných konfliktů se

¹Ethnic Conflict Information Center, (2010). *Ethnic conflict*. Notholt.net, (http://www.notholt.net/fields_of_fire/, 21. 2. 2013).

dokonce jen schovávají za etnický konflikt jako takový (Tesař, 2007: 37).

Důvodem ke vzniku těchto konfliktů může být několik faktorů, které se dají shrnout do dvou skupin:

- politicko-ekonomické,
- kulturně-sociologické.

V prvním případě se jedná o finanční či politické zvýhodňování jedné skupiny proti druhé. Tento případ nastává v oblastech, kde bývá často nedostatkové zboží, suroviny či životupotřebné statky. V druhém případě se může jednat o bariéry jazykové, územní, kulturní či společenské v širší společnosti (Barša, Strmiska, 1999: 141 – 142). Můžeme s jistotou říci, že pod názvem etnický konflikt se skrývá mnoho příčin k jeho vzniku. Jejich řešení vyžaduje náročné strategie a v neposlední řadě spolupráci s vládou v místě, kde se konflikt nachází.

1.2. Národnostní konflikt

Než přejdeme k vysvětlení pojmu národnostní konflikt, je potřeba si vysvětlit, jaký je rozdíl mezi etnikem a národem. Rozdíl můžeme sledovat především v chápání sebe samých. Národ má svá jasně vymezená území a celá jeho společnost dodržuje určité kulturní zvyky. Funguje na základě právního systému a lidé v něm si plní společenské povinnosti určené společností, ve které žijí. Etniku nepřísluší žádná jasně vymezená území. Národnost je komplexní soubor politických a kulturních práv, které si národ určí a které jako celek splňuje. Naproti etniku zde hraje zásadní roli jednotný jazyk, a také dané území s jednotnou vládou a přijatou kulturou. Za další rozdíl bývá považováno, že si lidé národnost nevybírají, ale jednoduše se do ní narodí. Příslušnost každého člověka je tedy

závislá na jeho vnímání vlastní identity. Může být spíše etnicko-kulturní nebo územně-politická (Barša, Strmiska, 1999: 32 – 33). Mezi etnikem a národem je tedy nepatrná hranice v odlišení a především záleží na pojetí. Národnost přísluší někomu, kdo žije v daném státě a nezáleží na rozdílech etnických či jazykových, které se mohou mezi jednotlivci objevit (Tesař, 2007: 56 - 57). Důležitým motorem pro národní cítění je vědomí o svém národu, jednoznačná etnická pospolitost a zejména touha po nezávislosti na politickém, ekonomickém a psychickém tlaku dalšího národa. Stát je v tomto případě vnímán jako hlavní prostředek k vysvětlení svých zájmů. Národ je tedy skupina lidí, která jedná a cítí stejně nebo se cítí být součástí jednotné skupiny (Krejčí, 1997: 136 – 137). Národnostní konflikt je tedy způsoben rozporem dvou národností, které přísluší k jednomu území a chce výhradně celistvost daného státu. Jako příklad si v tomto případě můžeme uvést Kypr. Na území tohoto státu žijí jak Turci, tak Řekové. Vznikl tu rozpor mezi dvěma národy v otázce územní celistvosti a po několika bojích je ostrov pomyslně rozdělen mezi tyto dva národy. Každá ze stran chtěla ostrov připojit ke své pevninské části. Tento příklad zde uvádím jen pro ilustraci i přesto, že nesouvisí s tématem mé práce. Pro vysvětlení národnostního konfliktu ho považuji za nejlépe ilustrativní. Dle zkoumání je tedy národnostní konflikt mezi dvěma národy, zatímco etnický konflikt bývá s jiným etnikem či etnikem a národem, jehož je součástí a sdílí s ním společné území. Zatímco etnika bojují za svá práva na základě pocitů sounáležitosti ke svým kořenům a z pocitů nerovnosti vůči většině, národnostní konflikty jsou dány moderní dobou. Kdy touha po politické emancipaci a ekonomickém růstu nutí společnost do formování jednolitých národů. Vzniká zde nacionalismus, který dává jedné skupině možnost monopolizovat dané území a získat privilegované postavení ve státě. Národnostní konflikt tedy můžeme chápat jako projev snahy jedné skupiny o

získání homogenity nad celým svým územím oproti jiné skupině, která s ní sdílí státní území. Je to dáno především její touhou po ovládnutí ekonomicko-politické sféry (Barša, Strmiska, 1999: 73 – 74).

1.3. Vymezení východní Evropy

Vzhledem k zaměření mého tématu pokládám za nutné vymezit si území, kterému se budu ve své studii věnovat. Pojem východní Evropy nabízí několik možností výkladu z hlediska geografie i historie.

Pojem jako takový, tedy „Východní Evropa“ se začal používat v dobách bipolárního konfliktu asi nejvíce. Toto rozdělení na západ a východ ale bylo patrné i v dobách 2. světové války, kdy byla Evropa pomyslně rozdělena na německou Třetí říši a na SSSR. V této době byl jasně patrný boj těchto dvou totalitních režimů na území Evropy. Během bojů obou stran, se Evropa zmítala v nehorázných podmínkách chudoby a tažanic o území. Vyvražďování a čistky zde zahrály podstatnou roli nejen ve vývoji jednotlivých států. Právě tyto historické aspekty můžeme pokládat za pojítka mezi státy řadících se k východní části Evropy (Snyder, 2008).

Rozdělení na východ a západ také závisí na úhlu pohledu. Mnoho historiků a vědců se v tomto pojetí liší. Také rozdělení na střední a východní Evropu je sporné. Určit přesné hranice, kde jaká část Evropy začíná a končí je prakticky nemožné a záleží na všeobecném povědomí a vnímání. V dnešní době se společnost snaží Evropu demokratizovat a vidět jako celek, ale můžeme vyzorovat, že mnoho států nevnímá rozdělení východ – západ jako geografické rozdělení, ale spíše jako politické. Největší zásluhu

na tomto dělení můžeme uznat Rusku, protože jeho snaha o rozšíření vlivu je stále patrná (Robejšek, 2009). V době studené války se toto rozdělení ještě více upevňovalo. Východ, který se chtěl zbavit německé nadvlády, se postupně dostával pod vliv Ruska, takže střední a východní Evropa se postupně stávala jeho součástí a pod vlivem komunistické strany (Snyder, 2008). Takže pokud chci pracovat s tématem mé práce a zaměřením na východní Evropu, je potřeba si určit, zda do této studie budu zahrnovat i Evropu střední. Tento pojem totiž vznikl až v době 19. století a do té doby v podstatě neexistoval. Střední Evropa byla považována za východní Evropu (Daniel, Durkošová, 2012). Pro práci budu považovat za důležité vymezení, které odpovídá bývalým republikám SSSR. Tedy jeho nástupnické státy a také částečně oblast jihovýchodní Evropy. Je to proto, že většina států v této práci spadá právě do této kategorie. Také mi přijde velice zajímavá teorie pojetí východní Evropy z hlediska geopolitiky a náhledu H. Mackindera. Ten na Evropu nahlížel jako na historické propojení s Asií. Dle jeho teorií vnímal pohyb moci z východu na západ. Zaujala mě teorie vnímat východní Evropu dle Mackinderova Heartlandu. Ten ji v podstatě vymezil jako faktické území SSSR vyjma z tohoto konceptu části Sibiře (Krejčí, 1997: 333). Pojem Heartlandu byl i po 2. světové válce rozvíjen dalšími jeho přívrženci i přesto, že byl tento pojem rozšířen o další oblasti, Heartland se ve všech konceptech stále objevuje. Proto i já toto pojetí použiji ve výběru zemí, kterým se věnuji ve své případové studii. Je to zejména z toho důvodu, že pro práci s mým tématem se mi právě tato teorie jeví jako nejvhodnější. Samozřejmě o východní Evropě se lze bavit jako o zemích, které se výrazně odlišují od západu, který v mnoha ohledech bývá považován za více rozvinutý. Dokonce se může zdát, že například náboženství v zemích východní Evropy hraje ještě stále významnější roli, než na západě. Podíváme-li se na národnostní a etnické menšiny v tomto regionu,

můžeme pozorovat mnohem více menších skupin. Definice východní Evropy se vždy lišila podle doby a historických událostí. Pokud bychom chtěli definici tohoto regionu zjednodušit, lze říci, že východní Evropa je v podstatě přechodná zóna mezi vyspělejším západem na straně jedné a Ruskem na straně druhé. Takže bychom do tohoto vymezení mohli zahrnout v zásadě všechny země, které nejsou „ruské“ nebo země, které nespadají do západu².

Další možností je nahlížet na Evropu jako na pás pevniny, která je ohraničená středoevropskými státy a Ruskem. I přes tyto hodně zjednodušené definice a vymezení se domnívám, že pro účel mé práce je nejvhodnější dívat se na východní Evropu v tom širším konceptu. Tedy zahrnout do tohoto území Mackinderův Heartland anebo chcete-li, země v oblasti mezi rozvinutějším západem a Ruskem či nástupnické státy SSSR.

2. OBSE její vznik, nástroje a pravomoci

Tato největší regionální organizace je nástupcem Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE) a vznikla v prosinci 1994. KBSE do té doby fungovalo na principu mnohostranného fóra pro dialog mezi východem a západem od roku 1970. V roce 1975 byl podepsán dokument tzv. Helsinský závěrečný akt, který obsahoval několik závazků politicko-vojenských a ekonomických, ale také klíčové body k životnímu prostředí či k ochraně lidských práv. Měl za úkol nastolit systém a stanovit způsob řešení v období studené války. Tento dokument podepsalo 35 vlád zúčastněných států³. Vývoj budoucí celoevropské spolupráce měl pro východní

² Twenty-Five Lectures on Modern Balkan History, (2010). *Asia begins at the Landstrasse: Comparing Eastern European and European histories.* (<http://staff.lib.msu.edu/sowards/balkan/lecture2.html>, 9. 3. 2013).

³ Oficiální stránky OSCE, (1995). *Who we are. History.* Osce.org, (<http://www.osce.org/who/87>, 21. 2. 2013).

blok zajistit přístup k novým technologiím zvětšení mocenského prostoru a také získat ze západu nový finanční tok. Podle očekávání moskevských představitelů měl tento akt také pomoci zachovat jejich vůdčí postavení ve střední a východní Evropě a eliminovat starosti o vnější hranice. Odbouráním těchto rizikových faktorů by vznikl prostor pro lepší expanzi do okolního světa (Leška, 1997: 55 - 56). Jeho podepsáním se státy zavazovaly k chování, které mělo korespondovat právě s ujednáním o lidských právech a dalšími body. Po pádu Sovětského svazu se začala postupně měnit mezinárodní scéna. To vyžadovalo i přizpůsobení celé organizace a změnu její role ve světě⁴. Situace pro následnické státy nebyla po všech směrech jednoduchá. Nejen, že ekonomika zemí nebyla příznivá, ale staré konflikty, které byly potlačeny díky svazové jednotnosti, se nyní začaly opět vyostřovat a vyplouvat na povrch. Státy stály před otázkou sebeurčení v nově získané nezávislosti a umocnění své pozice na mezinárodní scéně. Najednou se staly prvkem, který by mohl evropský bezpečnostní systém značně destabilizovat, a to bylo potřeba řešit. Základním pilířem a hnacím motorem bezpečnostního procesu měly být státy USA, Evropské unie⁵ a Ruské federace. Rusko především proto, že představovalo jistá rizika. Jednalo se zde o nepřehlednou vnitropolitickou situaci se značně variabilní formou. Skutečnost, že tuto nestabilitu přenášelo, jako stálý člen Rady bezpečnosti, také do tohoto orgánu jen umocňovalo celkové napětí (Leška, 1997: 141). Díky konferenci v Budapešti v roce 1994 se KBSE změnila na Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a vznikly také další vnitřní orgány, které v plnění její funkce měly být nápomocny. V roce 1996

⁴ Ministerstvo zahraničních věcí. Stálá mise ČR při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizací ve Vídni. OBSE. Mzv.cz. (http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/obse/index.html, 21. 2. 2013).

⁵ Jednalo se především o trojici nejvýznamnějších členů Unie. A těmy byly Německo, Francie a Velká Británie (Leška, 1997: 141).

v Lisabosnké deklaraci pak byl princip rovnosti a bezpečnosti ještě upevněn v rámci Evropy⁶. Fakt, že se tato konference transformovala na organizaci s sebou přinášela další sféru spolupráce. Byly jasně definovány její kompetence. I přes rozdílné představy některých hlavních aktérů se všichni zúčastnění shodli na faktu, že organizace má vést k bezpečnostnímu partnerství mezi členy i nečleny jiných organizací se zaměřením na lidskou bezpečnost. Budovala se spolupráce s OSN, evropskými i jinými organizacemi. Důležité bylo upevnění mocenských struktur nejen pomocí nově vznikajících orgánů, ale také pomocí členských států, které měly zlepšovat vztahy se svými sousedy. Na členské státy byl kladen důraz, aby uvolňovaly k plnění misí nezbytné lidské zdroje a finanční prostředky, pokud toho byly schopni (Lešek, 1997: 158 – 159).

Co se týče nástrojů a pravomocí jedná se o vysoce rozvinutý systém, propracovaný do nejmenších detailů. OBSE má ve své struktuře rozhodovací orgány. Summit, na kterém probíhá setkání hlav členských států. Je jedním z hlavních rozhodovacích orgánů, kde nejvyšší představitelé společně určují směr a jednotlivé kroky v řízení. Také určuje základní postupy v její činnosti. Mluvíme-li zde o Radě ministrů, jedná se o rozhodující orgán, který je druhý nejvyšší. Členy jsou ministři zahraničí zúčastněných členských zemí, kteří se scházející jednou ročně. Tato rada jako nástroj k realizaci svých rozhodnutí používá Vysokou radu. V současné době je označována jako Stálá rada. Ta zodpovídá za každodenní agendu organizace. Pro konzultaci zbrojení, řešení konfliktů a budování bezpečnosti je Fórum pro bezpečnostní spolupráci a její

⁶ Ministerstvo zahraničních věcí. Stálá mise ČR při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizací ve Vídni. OBSE. Mzv.cz. (http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/obse/index.html, 21. 2. 2013).

schůzky probíhají jedenkrát do týdne⁷. Mimo rozhodovací orgány jsou důležitými řídicími prvky i provozní struktury a jejich složky.

Úřadující předseda je osoba, která zastává funkci ministra zahraničních věcí předsednické země a má za úkol korigovat směr jednání rozhodovacích orgánů. V jeho područí je Sekretariát OBSE, který v sobě skrývá další instituce s konkrétním zaměřením. Jde o Úřad pro demokratické instituce a lidská práva a dále pak Vysokého komisaře pro národnostní menšiny, kterému se budu více věnovat v následující podkapitole. Poslední z těchto institucí je Představitel pro svobodu médií⁸. Pravomoci a vůbec nástroje jednotlivých orgánů se ustanovily pomocí několika listin, které se v rámci budapeštské schůzky schválily. Mezi takovéto dokumenty patří také Kodex chování v politicko-vojenských aspektech bezpečnosti, který se zabývá vymezením ozbrojených sil a také postupem jakým lze tento systém využívat v demokratické společnosti. Cílem dokumentu je zajistit bezpečnost v rámci jednotné spolupráce s OBSE a jejich závazků vůči ní. Dalším důležitým nástrojem, na který si organizace klade důraz, je oblast prevence a udržení míru nebo preventivní demokracie. Z toho vyplynulo i další rozšíření pravomocí a cílů některých jejích orgánů (Leška, 1997: 157 – 159).

2.1. Funkce a cíle OBSE

Funkce této organizace se od jejích počátků v průběhu času měnily. Vždy se ale odvíjely od momentální situace na mezinárodní

⁷ Ministerstvo zahraničních věcí. Stálá mise ČR při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizací ve Vídni. OBSE. Mzv.cz, (http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_působnosti_mise/obse/index.html, 21. 2. 2013).

⁸ Ministerstvo zahraničních věcí. Stálá mise ČR při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizací ve Vídni. OBSE. Mzv.cz, (http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_působnosti_mise/obse/index.html, 21. 2. 2013).

scéně, kde bylo potřeba funkce a cíle přizpůsobit aktuálním problémům. Díky tomu se postupně rozvíjely a dále rozvíjí.

Funkce organizace můžeme shrnout do následujících bodů:

- veřejná správa,
- sledování voleb,
- podpora právního státu,
- lidská práva,
- práva pro příslušníky etnických menšin,
- svoboda sdělovacích prostředků,
- ekonomické a enviromentální záležitosti,
- budování důvěry,
- sledování hranic,
- policejní výcvik⁹.

OBSE se při svých misích musí zaměřit na více aspektů a ke každé misi přistupovat individuálně. Je to z toho důvodu, že většina zemí, kde působí se teprve transformuje směrem k demokracii a začíná budovat demokratickou správu. V těchto případech se OBSE snaží pomoci jak poradenskou činností, tak asistenční. Pozorovatelské mise dohlíží na hladký průběh a dodržování základních práv demokratického státu¹⁰. K hlavním činnostem nepatří jen postkonfliktní monitoring, ale také prevence konfliktů a jejich řešení. V této oblasti organizace úzce spolupracuje s OSN a dalšími organizacemi, které v místě konfliktu působí nebo zasahují.

⁹ United States Institute of Peace, (1995). *OSCE Mission and other field activity structures and functions.* (<http://react.usip.org/downloads/Module2.pdf>, 3. 3. 2013).

¹⁰ United States Institute of Peace, (1995). *OSCE Mission and other field activity structures and functions.* (<http://react.usip.org/downloads/Module2.pdf>, 3. 3. 2013).

Další z činností je funkce takzvaného mediátora v případech, kdy není možné jiné řešení mezi zneprátenými stranami¹¹.

Je potřeba si uvědomit, že hlavním cílem OBSE není obhajoba jedné nebo druhé ze zneprátených stran, ale jedná se spíše o funkci jakéhosi ombudsmana, který se snaží smířit strany mírovou cestou. Snaží se připomínat jednotlivým stranám povinnosti, které vyplývají z podepsání dokumentů, které jsou součástí OBSE, popřípadě upravit svou legislativu tak, aby odpovídala všeobecným principům bezpečnosti¹². Nejenže funguje jako prostředník v momentě, kdy je již konflikt vyvolán, ale také může fungovat jako zdroj včasného varování. Tedy odhadnout situaci a předvídat jednání, která by mohla vyvolat konflikt. Souhrn zmíněných funkcí tvoří takzvaný mandát. Jedná se v něm o systému včasného varování, prevence před konflikty nebo zvládnání krizí a post-konfliktní obnova. Pro přítomnost mise v daném státě je zapotřebí podpora a souhlas hostujícího státu, který musí zabezpečit svobodu pohybu nebo nedotknutelnost členů a podporovat jejich činnost. Oproti jiným organizacím OBSE disponuje převážně dlouhodobými misemi, které se rozprostírají na Balkáně, v zemích bývalého SSSR a také Kavkaze¹³. Jedním z dalších problémů, s kterými se OBSE potýká bývá také často financování jednotlivých misí (Siegl, 2001).

¹¹ Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Stálá mise ČR při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizací ve Vídni. OBSE. Mzv.cz, (http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_působnosti_mise/obse/index.html, 21. 2. 2013).

¹² United States Institute of Peace, (1995). *OSCE Mission and other field activity structures and functions.* (<http://react.usip.org/downloads/Module2.pdf>, 3. 3. 2013).

¹³ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, (2002). *Výroční zpráva OBSE o zahraniční politice (2001).* Mzv.cz, (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/obse_organizace_pro_bepecnost_a/vyrocní_zprava_obse_o_zahranicni.html, 3. 3. 2013).

2.2. Vysoký komisař OBSE pro národnostní menšiny

Post vysokého komisaře byl založen v roce 1992, sídlí v Haagu a jeho hlavním úkolem je identifikovat a co nejrychleji řešit etnická napětí, která by mohla ohrožovat mír na území konkrétních států. Případně může dohlédnout na dodržování přátelských a stabilních vztahů mezi členy organizace. Tento mandát byl zřízen zejména z důvodů reakce na události, které se odehrávaly v bývalé Jugoslávii. Panoval všeobecný strach, že situace, která se tu odehrála by se mohla ještě někdy opakovat a to hlavně u států Evropy, které přecházely k demokracii¹⁴.

V současné době zastává tuto funkci Knut Vollebaek, který je mezinárodně hluboce uznáván za své činy právě v problematice etnických menšin. Hrál klíčovou roli při řešení problémů v Kosovu. Snažil se o mezinárodní působení v této oblasti a pomáhal při rekonstrukci a rehabilitaci v důsledku bojů¹⁵. Tato funkce je především vnímána jako nástroj pro předcházení konfliktů. Vysoký komisař má za úkol jejich řešení pomocí oboustranné účasti v jednání. Jeho posláním není bojovat za práva jedné ze stran. Pouze se snaží, jako nestranný pozorovatel, docílit určité spolupráce k uklidnění konfliktu. Cílem je určitý proces ústupků a spolupráce, která povede k zamezení vypuknutí násilí a zároveň k vyřešení problémů. Jen zřídka se vypjatou situaci nepodařilo vyřešit pouhým včasným varováním a přerostlo to v otevřený konflikt. Tato situace nastala v případě Jugoslávie a Makedonie v roce 1999 a také v Kyrgyzstánu¹⁶ v roce 2010¹⁷. Co se týče

¹⁴ Oficiální stránky OSCE, (1999). *Lundská doporučení týkající se účinné účasti národnostních menšin na veřejném životě a vysvětlující zpráva*. Osce.org, (<http://www.osce.org/cs/hcnm/30328>, 10. 3. 2013).

¹⁵ Oficiální stránky OSCE, (2012). *The High Commissioner*. Osce.org, (<http://www.osce.org/hcnm/43200>, 9. 3. 2013).

¹⁶ Boje v Kyrgyzstánu jsou především z důvodů národnostních nepokojů mezi Kyrgyzy a Uzbeky, kteří tvoří nejpočetnější etnickou menšinu v zemi. I přesto, že Uzbekové docílili politického zastoupení v zemi a určitých práv, jsou stále určitým způsobem diskriminováni.

komisaře Vollebaeka, svými diplomatickými schopnostmi velkou měrou přispěl k přijetí dvou důležitých dokumentů na šestém summitu OBSE hlav států v Istanbulu. Deklarace summitu a charta pro evropskou bezpečnost teď tvoří architektonické základy Evropy v období po studené válce. Dále pak v roce 2005 zřídil sedmičlennou skupinu významných osob, která měla za úkol přezkoumat práci organizace a pomoci s budoucími reformami¹⁸.

Vysoký komisař, mimo jiné, také má za úkol dohlížet na přiměřenou ochranu lidských práv osob, které patří k národnostním menšinám. Snaží se zabránit jejich diskriminaci a vybudovat k těmto skupinám určitý respekt. Má na starosti více jak tucet zemí OBSE, kde se nachází možné konflikty ve střední a východní Evropě a také v nástupnických státech SSSR. Přesnější zásady pro ochranu a přiznání práv těmto národnostním menšinám můžeme najít v Kodaňském dokumentu o lidské dimenzi, který byl vytvořen začátkem 90. let. Jedná se o soupis zásad a povinností, které zásadně vymezují práva těmto menšinám. Je to soupis budování demokratických institucí a tvorba právního státu. Klíčovým bodem v dokumentu je článek č. 33, který zavazuje členské státy, aby respektovaly a chránily etnické, kulturní, náboženské a jazykové entity na svém území. Dále aby přijaly zvláštní opatření k dodržování a eliminaci diskriminace těchto národnostních menšin¹⁹. V Kodaňském dokumentu se mimo jiné, také můžeme dočíst, že příslušnost k určité národnostní menšině je lidskou

(OSU, Hromková, L. (2010). *Národnostní politika v sovětském a postsovětském Kyrgyzstánu: Hledání příčiny etnických konfliktů.*) (http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Politicka_a_kuturni_geografie/Narodnostni_politika_v_sovetskem_a_postsovetskem_Kyrgyzstanu.pdf, 10. 3. 2013).

¹⁷ Oficiální stránky OSCE, (2010). High Commissioner on National Minorities. *Overview*. Osce.org, (<http://www.osce.org/hcnm/43199>, 9. 3. 2013).

¹⁸ Oficiální stránky OSCE, (2012). *The High Commissioner*. Osce.org, (<http://www.osce.org/hcnm/43200>, 9. 3. 2013).

¹⁹ OHCHR, UN Guide for Minorities. Pamphlet No. 9. Ohchr.org, (<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuideMinorities9en.pdf>, 10. 3. 2013).

volbou, která musí být výhradně respektována a nelze být v důsledku této volby nijak diskriminována. Státy se zde zavazují, že záležitosti týkající se právě národnostních menšin musí být řešeny konstruktivně a hlavně mírovou cestou, kdy budou respektovat všechny zúčastněné strany na základě úmluv a předpisů organizace²⁰.

Práva, která jsou přiznána menšinám na území každého členského státu, se dají shrnout do následujících bodů:

- *právo vyjadřovat, rozvíjet a zachovávat svou kulturu,*
- *právo užívat svůj mateřský jazyk kdykoli a kdekoli a pomocí něj si předávat informace,*
- *právo zřízení a následné udržení menšinových vzdělávacích institucí v rámci své kultury a náboženství a hledání finančních prostředků pro jejich zřízení v závislosti na dodržování vnitrostátních předpisů,*
- *právo praktikovat svá náboženství a vést náboženská čtení ve svém mateřském jazyce,*
- *právo udržovat styky s těmi, kteří sdílí společný původ, historii nebo náboženství i napříč hranicemi,*
- *právo účastnit se veřejné správy a podílet se na činnosti k ochraně a podpoře těchto menšin.*

Státy v tomto případě musí vytvořit podmínky pro dodržování těchto práv a vysoký komisař má za úkol dávat doporučení státům ve chvíli, kdy se jejich vnitrostátní předpisy neshodují s mezinárodními úmluvami. Také pomáhá při vedení a tvorbě

²⁰ Oficiální stránky OSCE, (1999). *Lundská doporučení týkající se účinné účasti národnostních menšin na veřejném životě a vysvětlující zpráva.* Osce.org, (<http://www.osce.org/cs/hcnm/30328>, 10. 3. 2013).

politiky, která má těmto menšinám být nápomocna v rámci jejich vzdělávání a účasti ve veřejném životě²¹.

V mé případové studii se budu etnickým problémům věnovat částečně také v souvislosti na spolupráci s vysokým komisařem a jeho zásahem v dané oblasti. Chci zmínit jeho jednání v každé ze zemí, kde probíhaly nepokoje. Je důležité připomenout, že k nepokojům dochází ve chvíli, kdy se příslušníci etnické menšiny cítí diskriminováni. Mají pocit ostrčení z určitých politických procesů či nespravedlivé rozdělení státních zdrojů. Necítí se chráněni a respektováni v rámci své kultury a náboženství. V takovém případě se brání právě vyvolanými nepokoji a voláním po spravedlnosti. Komisař má tento problém včas odhadnout a pokusit se mu za pomoci vlády daného státu nějakým způsobem vyhnout²². Jak se zmiňuje současný komisař, jeho hlavní funkcí je systém prevence nikoli jen systém řešení konfliktu již vzniklého. To je zásadní věc, na kterou by se všechny vlády měly zaměřit a řešit již v náznacích budoucího konfliktu²³.

3. Případová studie

3.1. Kosovo a Srbsko

Konflikt, který se odehrál mezi Srby a kosovskými Albánci. Po rozpadu Jugoslávie zůstala většina albánského obyvatelstva na území Srbska. Po válce se Kosovo stalo součástí Srbska. Ovšem oba tyto národy si nárokují svou část území s odvoláním se na

²¹ OHCHR, UN Guide for Minorities. Pamphlet No. 9. Ohchr.org, (<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuideMinorities9en.pdf>, 10. 3. 2013).

²² OHCHR, UN Guide for Minorities. Pamphlet No. 9. (<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuideMinorities9en.pdf>, 10. 3. 2013).

²³ Vollebaek, K., (2008). *Fifteen Years of Conflict Prevention by the High Commissioner on National Minorities*. Core-hamburg.de, (<http://www.core-hamburg.de/documents/yearbook/english/08/Vollebaek-en.pdf>, 10. 3. 2013).

historii. Kosovští Albánci začali volat po své vlastní republice. Po nástupu Slobodana Miloševiče k moci se začala měnit ústava. V ní bylo zahrnuto i připojení Kosova k Srbsku, což vyvolalo odpor Albánců a vyhlásili samostatnou Kosovskou republiku. Nově sepsaná ústava v podstatě zbavovala jakýchkoliv svobodných práv albánské obyvatelstvo Kosova (Vohník, 2007). Milošević neustával ve svém nátlaku na Kosovo. Veřejně podporoval kosovské Srby a poukazoval na prvky genocidy ze stran kosovských Albánců. Jeho medializace celého problému mezi Srby a Albánci vyústila v propagandu, že je ohroženo celé území bývalé Jugoslávie. Tím si zajistil, že se díky jeho jednání v případě Kosova, nestavěly ostatní státy na odpor a jen mlčky přihlížely (Girgle, 2006: 64 – 65). Koncem roku 1990 se většina hlasujících na referendu sjednotila pro vyhlášení nezávislé Republiky Kosovo. O dva roky později byl v tajných volbách zvolen prezident Ibrahim Rugova. Srbsko v té době na to nedokázalo reagovat, protože se angažovalo v bojích v Chorvatsku a také Bosně. Albánci tedy začali tvrdě bojkotovat srbskou infrastrukturu a začali si budovat svou (Vohník, 2007). Velký vliv v Kosovu získala Osvobozenecká armáda Kosova (UÇK)²⁴, guerillová organizace. Jejich popularita stoupala především proto, že její boj za osamostatnění a svobodu se zdál široké veřejnosti úspěšnější než dosavadní snaha masové strany LDK (Demokratický svaz Kosova). Etnický konflikt tu nebyl vyvolaný jen ze strany kosovských Albánců, ale také byl zřejmý v mobilizaci kosovských Srbů (Tesař, 2007: 78). V Osvobozenecké armádě začaly vznikat ozbrojené skupiny, které začaly útočit na srbské státní činitele. Srbsko začalo tyto útoky odvracet a začaly veliké čistky a velká mobilizace etnických menšin do okolních států. Také to způsobilo

²⁴ UÇK (*Ushtria çlirimtare e Kosovës* - Kosovská osvobozenecká armáda) Sjednotila v devadesátých letech různé názorové proudy. Jejím hlavním cílem bylo národní osvobození z rukou srbské vlády a odtržení se od jejího vlivu. (Stojarová, V., 2013).

vyhnání Srbů z kosovského území. Do války se postupně začínají zapojovat i mezinárodní organizace. Je to dáno tím, že veškeré návrhy vysokých zahraničních představitelů byly zamítány (Vohník, 2007). Právě v reakci na události, které se odehrávaly na kosovském území byla povolána OBSE. Respektive získala další mandát. Ten první měla organizace ještě jako KBSE v roce 1992, kde působila ještě v bývalé Jugoslávii, tato mise však byla po roce zrušena. Od roku 1998 byla na tomto území zřízena Ověřovací mise Kosova, která platila za jednu z největších misí. Měla za úkol ověřit dodržování rezolucí vydaných Radou bezpečnosti OSN. Hlavními cíli mise bylo hlídat příměří, sledování pohybu sil, budování demokracie a dodržování lidských práv²⁵. Srbská Armáda se měla začít stahovat z Kosova, ale i přesto její jednotky setrvaly v okolí kosovských hranic. Díky dodržování rezolucí, na které dohlížela Kontrolní mise, si obě strany dopřály menší odpočinek od neustálých bojů. Bohužel se v tomto případě nejednalo o snahu k příměří, ale pouze o záměr, jak promyslet další strategii v bojích. Situace se dle zprávy UNHRC (Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky) začala zhoršovat a rostl i počet vnitřních uprchlíků v zemi. To vyústilo v ultimátum, které obě strany dostaly z řad společenství z Londýna, kde se sešla Kontaktní komise. Ani to však nemělo uspokojujivé výsledky (Girgle, 2006: 103 – 105). Kontrolní verifikační mise po tomto neúspěchu a vyhocení situace v Kosovu v roce 1999 byla zrušena. Na místo ní byla v červenci 1999 stanovena Pracovní skupina OBSE pro Kosovo, která se proměnila v Misi OBSE zřízenou Stálou radou.

²⁵ Oficiální stránky OSCE, *OSCE Mission in Kosovo. Overview.* Osce.org, (<http://www.osce.org/kosovo/43378>, 17. 3. 2013).

Hlavními úkoly a cíli v této misi byly následující body:

- *podpora vývoje a budování demokracie a jejích institucí,*
- *důraz na plnění a dodržování lidských práv a právního státu,*
- *vývoj, zlepšení a udržení bezpečnosti na tomto území,*
- *pomoc v organizaci a následném rozvoji země, zde byla zapotřebí aktivní monitorovací politika,*
- *pomoc při vytváření veřejných norem a vydávání doporučení a nápravných opatření.*

To vše mělo být doprovázeno výročními zprávami²⁶. Sídlo této mise je v Prištině, má pět regionálních center a něco málo přes třicet terénních týmů. Takto rozsáhlý personál zajišťuje širokou působnost a flexibilitu celé mise. Co se týče struktury celé mise, skládala se z vedoucího, jeho zástupců a ředitelů tří programových oddělení, kde se jednalo o již zmíněné cíle této mise. OBSE v tomto případě působila nejdříve po boku a ve spolupráci s OSN, ale po stažení několika jednotek z oblasti a snížení celkového stavu v roce 2009, získala více funkcí a větší pole působnosti. To zejména v oblasti kontrolní činnosti a funkce včasného varování a hlášení. Organizace také úzce spolupracovala s dalšími vládními a nevládními organizacemi²⁷. Mandát měla mise až do roku 2011 s tím, že se jí bude každý rok prodlužovat dle její úspěšnosti. Poté jí byl znovu prodloužen. V současné době jejími hlavními úkoly je činnost v oblasti lidských práv, monitoring a propagace, podpora demokratických institucí a řádné správy veřejných věcí, bezpečnosti

²⁶ Oficiální stránky OSCE, *OSCE Mission in Kosovo. Overview. Osce.org*, (<http://www.osce.org/kosovo/43378>, 17. 3. 2013).

²⁷ Oficiální stránky OSCE, *OSCE Mission in Kosovo. Overview. Osce.org*, (<http://www.osce.org/kosovo/43378>, 17. 3. 2013).

a zabezpečení²⁸. Během své působnosti v Kosovu se organizaci podařilo vytvořit několik institucí, které měly dopomoci k uskutečnění jejich hlavních cílů. Také založila několik institucí pro právní vzdělání. Zřídila Kosovský soudní institut, aby poskytl školení novým soudcům a právníkům, podílela se na vytvoření nevládních organizací, jako například Kosovské centrum práva a Centrum pro zdroje trestní obrany. Ty mají pomoci a zabezpečit trestní ochranu v případě porušení práv. To vše dopomohlo k zlepšení právní moci ve státě a zajistilo efektivnější budování právního státu. Zřídila komise pro regulérnost, organizaci a kontrolu voleb v zemi²⁹. Organizaci se podařilo zamezit několika rizikovým situacím, které na jihu Srbska mohly vyústit v ozbrojený konflikt a v neposlední řadě se podařilo docílit jednání v rámci Závěrečného aktu, který ustanovoval základní body k upevnění a udržení bezpečnostní situace v zemi³⁰.

Když v roce 2008 Kosovo vyhlásilo nezávislost na Srbsku, začala se situace v zemi měnit. Kosovo, jako nezávislý stát uznalo jen část států. Z Rady bezpečnosti to byla Velká Británie a USA, naopak Rusko se staví proti. Celkem Kosovo uznalo 69 států³¹. OBSE se ve věci zlepšení vztahů Srbska a Kosova podařilo uspořádat spoustu meetingů, které měly dopomoci k lepší spolupráci a komunikaci mezi zneprátelenými stranami. Od roku 2002 až do roku 2008 se OBSE podílela na organizaci a průběhu všech voleb na území Kosova. Ve spolupráci s místními partnery mise poskytovala odborné znalosti a poradenství v oblasti podpory

²⁸ Oficiální stránky OSCE, The Secretariat Conflict Prevention Centre, (2012). *Survey of OSCE Field Operations*. Osce.org, (<http://www.osce.org/cpc/74783>, 24. 3. 2013).

²⁹ OSCE Factsheet. *OSCE Mission in Kosovo*. Eulex-kosovo.eu, (http://www.eulex-kosovo.eu/training/material/docs/KR/KR_Material/OSCE_Mission_in_Kosovo.pdf, 23. 3. 2013).

³⁰ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, (2002). *Výroční zpráva OBSE o zahraničních politice*. Mzv.cz, 28. 2. 2002, (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/obse_organizace_pro_be_zpecnost_a/vyrocní_zprava_obse_o_zahranicni.html, 23. 3. 2013).

³¹ Reuters, ČTK, (2010). *Vyhlášení nezávislosti Kosova je v souladu s právem, rozhodl soud*. Lidovky.cz, (http://www.lidovky.cz/vyhlaseni-nezavislosti-kosova-je-v-souladu-s-pravem-rozhodl-soud-1cc-/zpravy-svet.aspx?c=A100722_160730_In_zahranici_mtr, 23. 3. 2013).

společného cíle³². Protože organizace měla mandát spíše kontrolní a případně zaměřený na budování demokracie, zdá se, že v této oblasti byla úspěšná. A protože sama OBSE nemá vyloženě prostředky ani moc zasahovat do ozbrojených konfliktů, ale slouží spíše jako jakási zelená linie mezi válčícími stranami, můžeme říct, že se jí prosazovat své cíle v Kosovu daří. V jistém ohledu tedy organizace své cíle splnila, ale stále můžeme najít velkou spoustu vysídlených osob. Porušování lidských práv se tu objevuje stále. Mise musí nadále vyvíjet a apelovat na právní moc ve státě aby v řešení těchto konfliktů jednala nestranně a snažila se zamezit porušování osobní svobody³³. De iure je tedy Kosova bráno jako provincie v rámci Srbska, které zemi nazývá Kosovo nebo Metohija, ale de facto je považován za protektorát, který je hlídán misí UNMIK³⁴ v čele s vedoucím mise. Republiku Kosovo v podstatě zpočátku uznávala pouze samotná Albánie, s kterou sdílí stejný státní znak (Girgle, 2006: 144 – 145). V současné době uznává Kosovo zhruba sto států vč. České republiky. Pro Srbsko je uznání Kosova a jeho samostatnosti nepřipustné a i když někteří obyvatelé Srbska rezignovali nebo se s tím smířili, na oficiální uznání to v nejbližší době nevypadá (Ilgic, 2013). OBSE zde nadále monitoruje situaci v demokratizaci země a budování správních orgánů. Také se podílí na školení bezpečnostní policie a v neposlední řadě založení školy pro tyto účely. Významně

³² Oficiální stránky OSCE, (2007). Mission in Kosovo, *Election*. Osce.org, (<http://www.osce.org/kosovo/43390>, 23. 3. 2013).

³³ Oficiální stránky OSCE, OSCE Mission in Kosovo, (2011). *Head of the OSCE Mission in Kosovo calls for full respect of human and community rights*. Osce.org, (<http://www.osce.org/kosovo/86055>, 23. 3. 2013).

³⁴ UNMIK - United Nations Mission in Kosovo, vznikla v roce 1999 na základě rozhodnutí Rady bezpečnosti. Jejím hlavním úkolem bylo napomáhat k řízení a obnovení tamní infrastruktury a správy. (velvyslanectvi.com, <http://velvyslanectvi.com/info/unmik.php>, 23. 3. 2013).

spolupracuje i s jednotkami KFOR³⁵ a do jisté míry i s EU (Czaplinski, 2009).

3.2. Moldavsko a Podněstří

Moldavský stát se nachází mezi Rumunskem a Ukrajinou. Zformování tohoto státu se datuje od 14. století, kdy bylo částečně součástí Baserábie, která patřila k Rumunsku a království Moldávie. Moldavská republika jako taková se datuje od 20. století. Podněstří, které se rozkládá podél východních Moldavských hranic s Ukrajinou, bojuje za uznání své nezávislosti. Před druhou světovou válkou náleželo jako autonomní část území Ukrajině. Poté bylo součástí SSSR, ale po jeho rozpadu vyhlásilo v roce 1991 nezávislý stát. Žádný stát tento krok neuznal až na Jižní Osetii, Náhorní Karabach a Abcházii. Tyto státy v tomto projevu vidí spíš jakousi symboliku k uznání jich samotných. Proto také tyto jediné dva státy mají na území Kosova svou ambasádu. V současné době je konflikt mezi Moldavskem a Podněstřím považován za zamrzlý konflikt, ale stále je aktuálním³⁶. De iure je tedy tento region stále vnímán za součást Moldavska, ale de facto nad ním nemá žádnou moc. Svůj oficiální název ustanovila na Podněsterská Moldavská republika. Celé území je výhradně závislé na pomoci Ruska. To považuje tento region za jakýsi ostrůvek svého vlivu v blízkosti Ukrajiny, se kterou mělo a částečně má vyhrocené vztahy. Z hlediska mezinárodního pohledu je tato republika hluboce zakonzervována a jakékoliv inovace či moderní způsoby jednání bojkotuje či plně neuznává. V případě moldavsko-podněsterského konfliktu je situace na bodu mrazu,

³⁵ Zkratka The Kosovo force. Jedná se o vojenské síly NATO, které mají za úkol udržet bezpečné prostředí v Kosovu. Přítomné od roku 1999. Oficiální portál Informačního centra o NATO, *Kosovo Force*. Natoaktual.cz, (http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_zpravy/mise_kfor.htm, 23. 3. 2013).

³⁶ Daněk, T., (2006). *Moldavsko a Podněstří: základní fakta*. Aktualne.cz, (<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=60814>, 23. 3. 2013).

kteřá je hlídána z řad mezinárodních organizací ať už vládních či nevládních³⁷.

Rok po vyhlášení své samostatnosti v roce 1992 vypukla na tomto území občanská válka. Během těchto bojů padlo mnoho životů a bylo zapotřebí zásahu okolního světa, respektive mezinárodních organizací, které se snažily tento boj přetransformovat do fáze dialogů. Po měsíci intenzivního jednání se podařilo vyjednat mír, který v podstatě drží dodnes a vznikla neutrální linie mezi oběma republikami, hlídána vojensky. OBSE se tady snaží udržet mír formou jednání a vzájemného respektování obou stran³⁸. Hlavním cílem Podněstří je stát se plně uznávaným samostatným státem a následně plně spolupracovat s Ruskem či spíše se stát jeho součástí. I přesto, že Rusko podporuje Podněstří finančně, jeho samostatnost ale Kreml neuznává stejně jako ostatní členové OSN. Situace, jaká je v Podněstří, je z velké části dána dosavadní vládou. Prezidentem tam po dvacet let byl jediný diktátor Igor Nikolajevič Smirnov, o kterém je známo, že byl považován za druhého Fidela Castra. Také se této republice díky tomu přezdívá skanzen komunismu, což je přisuzováno nepopíratelnému dlouhodobému vlivu SSSR a nyní i Ruska³⁹. Současným prezidentem se po náročných volbách a v podstatě proti vůli Kremlu, který prosazoval jiného kandidáta, stal Jevgenij Vasiljevič Ševčuk. S nástupem nového prezidenta svitla v okolním světě naděje, že zakonzervovaný režim, který tu tolik let přetrvával se otevře novým možnostem. Jenže díky závislosti této republiky na Rusku se v podstatě nic zásadního nezměnilo a ruský vliv je z pomalého

³⁷ Člověk v tísni, *Politický vývoj v Podněstří*. Clovekvtsni.cz, (<http://www.clovekvtsni.cz/cs/lidska-prava/highlight/23>, 23. 3. 2013).

³⁸ Daněk, T., (2006). *Moldavsko a Podněstří: základní fakta*. Aktualne.cz, (<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=60814>, 23. 3. 2013).

³⁹ Just, J., (2011). *Neuznaná republika Podněstří má nového prezidenta*. Aktualne.cz, 16. 12. 2011. (<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=726781>, 23. 3. 2013).

vývoje země patrný. Celková situace zamrzlého konfliktu funguje na bázi tzv. jednání „5+2“. OBSE tím nazývá způsob dialogu mezi dvěma zneprátenými stranami, tedy Moldavskem a Podněsterskou republikou a dále pak se jedná o Rusko, Ukrajinu, OBSE a jako pozorovatelé zde působí USA a EU. Cílem těchto jednání je vyřešit patovou situaci a donutit strany konfliktu k určitému kompromisu a nalezení řešení. To má docílit ustálení celkové situace v Moldavsku. Evropská Unie vydala pro tyto účely několik doporučení a usnesení. Jedná se zejména o nesouhlas připojení k Rusku, fungování na hranicích, podpora Moldavské vlády a další témata, v otázkách státních úmluv a dodržování ujednání. Snaží se podpořit zklidnění celkové situace a zajistit tak mezinárodně uznávanou svrchovanost Moldavska v rámci těch hranic, které jsou uznávány celosvětově⁴⁰. Vzhledem k tomu, že situace v zemi nejevila známky zlepšení se jednání „5+2“ zastavila. Bylo to z velké části dáno právě prezidentem Smirnovem, který v této věci neprokázal známky dobré vůle. Až s příchodem nového prezidenta se tato jednání v roce 2011 znovu otevřela. Podíváme-li se ale na úspěšnost jednání, nepozorujeme žádné markantní zlepšení. V politické sféře je situace stále stejná a OBSE v tomto případě nezaznamenala žádný úspěch. Pokud se podíváme na situaci v sociální a obchodní sféře, je možné vnímat určitá zlepšení. Zejména ve zvyšování počtu neziskových organizací v zemi, které vznikají přímo z řad samotných obyvatel státu⁴¹. Velkou podporu také vyjadřuje v post-komunistické transformaci, ve které se snaží být nápomocna⁴².

⁴⁰ Evropský parlament, (2006). *Usnesení Evropského parlamentu o Moldavsku (Podněstří)*. [Europarl.europa.eu](http://www.europarl.europa.eu), 26. 10. 2006. (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0455+0+DOC+XML+V0//CS>, 23. 3. 2013).

⁴¹ Člověk v tísni, *Politický vývoj v Podněstří*. [Clovekvtisni.cz](http://www.clovekvtisni.cz), (<http://www.clovekvtisni.cz/cs/lidska-prava/highlight/23>, 23. 3. 2013).

⁴² CSCE, *Testimony: Ambassador William Hill*. [Csce.gov](http://www.csce.gov), (http://www.csce.gov/index.cfm?FuseAction=ContentRecords.ViewWitness&ContentRecord_id=207&ContentType=D&ContentRecordType=D&ParentType=H, 23. 3. 2013).

Zárodky a příčiny konfliktu ustanovila OBSE ve svých výročních zprávách. Mezi hlavní body, na které by se měly obě strany zaměřit při cestě k politické stabilizaci jsou následující:

- Problematika úředního jazyka

Jazyková nesourodost je v Moldavsku již od roku 1989, kdy byla jako úřední jazyk přijata rumunština respektive moldavština, která se od rumunštiny liší jen názvem a ruština byla brána pouze jako komunikační jazyk. Tento krok měl znamenat jasně odmítavý postoj Moldavska k sovětizaci, proto byla zavedena moldavština psaná latinkou. Podněstří se s tímto nařízením nedokázalo ztotožnit. Díky tomu se také začalo v zemi formovat ruské hnutí v čele s Igorem Smirnovem. Argumentace tohoto hnutí spočívala v tom, že je nutná ochrana ruské menšiny na tomto území. Byly vytvořeny vojenské milice a zabráný moldavské úřední budovy. Na území Podněstří se usadila 14. armáda sovětského Ruska a s jeho veškerou logistickou a vojenskou podporou zamezila vstup moldavským orgánům do tohoto regionu. V devadesátých letech Nejvyšší sovět a místní zákonodárce v Tiraspolu vyhlásili nezávislost Podněstří, ustanovili vládu, přijali ústavu, jmenovali prezidenta a vyhlásili referendum za nezávislost (Brezianu, Spânu, 2007: 356).

- Otázka sjednocení

Jednalo se o otázku sjednocení Moldávie a Rumunska. S tím samozřejmě ruská část obyvatelstva v Podněstří nechtěla souhlasit. Nakonec se v referendu vyslovila i většina Moldavanů proti tomuto návrhu. Moldávie si tak udržela svou nezávislost.

- Přítomnost 14. ruské armády

Ruská armáda přišla do země v době občanské války v roce 1992 a od té doby zde zůstala. Tato přítomnost velkého počtu aktivních pracovníků armády vyvolává na straně Moldavanů negativní postoj. Podle jejich tvrzení vytváří atmosféru nestability, která celé situaci moc nepřispívá. Ruská armáda zde plní úlohu jakéhosi dozorčího nad sklady s municí a hlídá stabilní situaci na hranicích mezi Moldavskem a Podněstřím. Celková role této armády se ale jeví jako nejednotná a nesrozumitelná pro většinu Moldavského obyvatelstva, které to vnímá jako své ohrožení⁴³. Rusko považuje přítomnost své armády jako nevyhnutelnost k udržení příměří, ale tím zároveň brání Moldavsku uplatnit svou moc na této části území. Rusko se hájí tím, že chrání především ruské obyvatelstvo na tomto území⁴⁴. I přesto, že Rusko Podněstří neuznává, tak mu stejně jako státům na Kavkaze, vyjadřuje podporu. Bohužel díky tomuto postoji a celosvětovému neuznání je na území Podněsterska rozvinutá mafiánská síť, černý obchod se zbraněmi a většinu moci zde má rodina bývalého prezidenta Smirnova. Ta vlastní většinu podněsterských společností. Rusko z tohoto profituje v souvislosti s černým trhem zbraní a nenápadnými hrozbami Evropě (Bílý, 2013).

- Status Podněstří

V roce 1993 se za pomoci OBSE vytvořil určitý prostor pro rozhovory mezi Moldavskem a Podněstřím. Tato jednání však byla zablokována díky Podněsterské vládě, která se pokusila místo toho

⁴³ Oficiální stránky OSCE, Background Paper, (1994). *The Transdnestrian Conflict in Moldova: Origins and Main Issues*. Osce.org, (<http://www.osce.org/moldova/42308>, 23. 3. 2013).

⁴⁴ ČTK, (2004). *Scheffer: Vyřešte konflikt v Podněstří*. iDnes.cz, 24. 9. 2004, (http://zpravy.idnes.cz/scheffer-vyreste-konflikt-v-podnestri-dy0-/zpr_nato.aspx?c=A040924_092328_zpr_nato_pal, 23. 3. 2013).

předložit návrh smlouvy o rozdělení pravomocí mezi subjekty moldavské konfederace. Byl by to nově vzniklý systém, který by rozděloval sílu rovnoměrně mezi oba státy. Bohužel ani tato jednání nepřinesla žádný znatelný pokrok ve vzájemných vztazích. Dalším pokusem bylo docílit dohody vypořádání mezi oběma účastníky. Tyto pokusy zahájil prezident Ruské federace a do Kišiněva vyslal zástupce ministra zahraničí. Jednalo se celkem ve dvou jednáních za přítomnosti vedoucího OBSE. Rozklíčovat se měla otázka ekonomická a také otázky právního a ústavního postavení Podněstří. Základem toho všeho měly být návrhy a doporučení OBSE předložené zvláštním zástupcem ruského prezidenta. V první řadě OBSE upozornilo na to, že je potřeba brát na zřetel, že 40% obyvatel Podněstří tvoří Moldavané. Je také potřeba si uvědomit, že ne pouze etnické faktory jsou předmětem sporu, ale že jde také o ideologickou a hospodářskou otázku⁴⁵.

OBSE je v celém konfliktu jako pozorovatel a Rusko jako prostředník. To i přes výzvy a různé dohody, které nakonec nebyly ratifikovány, mělo z tohoto území stáhnout 14. armádu. Zatím tak neučinilo (Brezianu, Spânu, 2007: 359). Rusko tvrdilo, že jejich přítomnost je bezpodmínečně nutná, ale právě přítomnost ruských vojsk byla důvodem moldavských vzpour, které rozhovory pod dohledem OBSE ukončily v roce 2004. Příčinou, mimo jiné, byly jazykové spory ve školství právě mezi samosprávnými celky Kišiněva a Tiraspolu. Organizace během tohoto období měla za úkol starat se o urovnání a zklidnění situace. To se nakonec podařilo v roce 2005, ale už v roce 2006 jedna a následně i druhá strana konfliktu odmítla další jednání⁴⁶. Tato jednání byla díky Rusku opět

⁴⁵ Oficiální stránky OSCE, Background Paper, (1994). *The Transdnestrian Conflict in Moldova: Origins and Main Issues*. Osce.org, (<http://www.osce.org/moldova/42308>, 23. 3. 2013).

⁴⁶ Oficiální stránka OSCE, Mission to Moldova, *Conflict resolution and negotiation*. Osce.org, (<http://www.osce.org/moldova/43602>, 23. 3. 2013).

zprostředkována v roce 2008. Hlavním úkolem těchto započatých jednání bylo obnovení důvěry mezi oběma stranami. Byly vytvořené odborné skupiny, které měly napomáhat budování lepšího postoje v otázkách ekonomických a sociálních. OBSE v tomto směru byla nápomocna a o rok později se toto jednání rozšířilo ještě o otázku donucovacích prostředků na obou stranách⁴⁷. Vnitropolitická situace v Moldavsku se vyostřila ještě více po parlamentních volbách. První volby byly opozicí neuznány a za pomoci OBSE se konaly nové volby, které dopadly o něco lépe. I přes zvolení nové vlády se po pár měsících začala znovu objevovat koaliční nestabilita v zemi, a to se projevilo především na volbě nového prezidenta v Moldávii. Nového prezidenta se podařilo zvolit až v roce 2012⁴⁸.

Vedle výše zmíněných problémů, musela OBSE na tomto území řešit ještě daleko závažnější konflikt, a to bylo školství na území Podněstří. Protože Moldavsko chtělo moldavštinu psanou latinkou, Podněstří naopak chtělo ve školách zachovat cyrilici. Školám, kde by bylo využíváno latinky, bylo vyhrožováno uzavřením, přestěhováním do horších budov či zastavení financování. Tato situace dala další impuls k obnovení nových jednání v rámci „5+2“. Účastníci jednání byly toho názoru, že v případě Podněstří, které je součástí Moldavska, by mělo dodržovat i její jurisdikci co se tohoto týče. Vše bylo doprovázeno mohutnými protesty ze stran učitelů, rodičů a studentů. To podporovalo samotné Moldavsko a Ruskou aktivitu v této oblasti vnímalo jako podporu separatistických tendencí⁴⁹. Jednání se zdála neúspěšná.

⁴⁷ Oficiální stránka OSCE, Mission to Moldova, *Conflict resolution and negotiation*. Osce.org, (<http://www.osce.org/moldova/43602>, 23. 3. 2013).

⁴⁸ Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Moldavsko. *Stručná charakteristika vnitropolitického systému*. Mzv.cz, (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/moldavsko/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html, 23. 3. 2013).

⁴⁹ Oficiální stránky OSCE, Report, (2012). *Background, Current Situation, Analysis and Recommendations*. Osce.org, (<http://www.osce.org/moldova/99058>, 23. 3. 2013).

Dokonce Podněstří vzalo některým školám licence k výuce. Bylo potřeba začít znovu intenzivněji jednat. Po zvolení Moldavského prezidenta nastal okamžik, kdy se mohlo znovu začít jednání o situaci školství na území Podněstří. Pracovní skupina expertů, která se dlouhá léta tímto problémem zabývala, byla znovu povolána k řešení. OBSE tak ve spolupráci s Vysokým komisařem stanovila několik doporučení, které by měly obě strany dodržet k uklidnění a vyřešení celkové situace. Navíc zprostředkovala setkání ředitelů pro vzdělávání a komunikaci s ministrem školství Moldavska, které by mělo pokrýt náklady na otevření nových školních budov na tomto území. Tyto činnosti měly dopomoci k dodání osobnějšího přístupu ve vzájemné komunikaci a zvýšit vzájemné porozumění a usnadnění fungování škol na místní úrovni⁵⁰. Přítomnost OBSE je v této zemi nevyhnutelná. V současné době je situace taková, že se diplomaté zúčastněných zemí formátu „5+2“ setkali ve Lvově na Ukrajině, aby projednali stávající situaci. Z tohoto jednání vzešlo prohlášení OBSE, které vyzývá obě strany k setrvání u vzájemných dialogů a dále, aby neustávali ve snaze zlepšení vzájemných vztahů. Organizace oběma stranám také navrhla další setkání vůdců obou stran ještě tento rok⁵¹. Například určitá míra kantonizace, kterou mají například ve Švýcarsku, jak tvrdí kulturní antropolog Josef Oriško, by mohla v určitém způsobu přinést řešení oběma stranám⁵².

⁵⁰ Oficiální stránky OSCE, Report, (2012). *Background, Current Situation, Analysis and Recommendations*. Osce.org, (<http://www.osce.org/moldova/99058>, 23. 3. 2013).

⁵¹ Radio Free Europe, Radio Liberty, (2013). *Transdníester talks end in Lviv*. Rferl.org, 19. 2. 2013. (<http://www.rferl.org/content/transdníester-talks-end-lviv/24907000.html>, 23. 3. 2013).

⁵² Sedláková, B.,(2013). *Podněstří je jako černá díra, tvrdí kulturní antropolog Josef Oriško*. Munimedia.cz, 3. 4. 2013, (<http://www.munimedia.cz/prispevek/podnestri-je-jako-cerna-dira-tvrdi-kulturni-antropolog-josef-orisko-4800/>, 3. 4. 2013).

3.3. Gruzie a Jižní Osetie

Konflikt mezi Gruzii a separatistickým státem Jižní Osetie začal nabývat na intenzitě po roce 1991, kdy vyhlásila nezávislost na Gruzii. Na jejím území byla většina obyvatel osetinská či ruská. Osetincům jde o to, aby se osamostatnili a případně připojili ke svým krajanům, Severní Osetii, která spadá k Rusku. Jejich záměrem je právě spolupráce s Ruskou federací, a to je důvod, proč Gruzie tomuto brání a nechce na její podmínky přistoupit. Znamenalo by to rozšíření vlivu a území pod ruskou správou, a to se zcela vylučuje s jejich prozápadním smýšlením a zahraniční politikou. Z počátku, aby se zamezilo dalším bojům, které na tomto území propukaly, byly přítomny rusko-gruzínské mírové sbory. Ze strany Gruzie přišel jediný smířlivý krok k urovnání sporů v podobě nabídky široké autonomie, ale to znamenalo být stále její součástí. S tím se Jižní Osetie nedokázala smířit. Jejím cílem je plná nezávislost. Situace se až na občasné přestřelky vyhroutil v srpnu 2008, kdy Gruzie na hranicích regionu zintenzivněla svůj útok k nastolení pořádku. Do těchto bojů se poté zapojilo i Rusko. To obsadilo celou Osetii a Abcházii⁵³. OBSE, která zde postupně navyšovala svou přítomnost již od počátků konfliktu v roce 1992, musela plně vyvinout veškerou svou pravomoc k urovnání situace v zemi a co nejdříve ukončit tuto válku. Její mandát obsahoval následující dimenze zaměření:

- *Politicko-vojenská dimenze bezpečnosti*

Organizace apelovala na strany konfliktu k vyvinutí dialogu a vyřešení celé situace. Nalezení kompromisního řešení. Přítomna těmto jednáním byla Společná kontrolní mise, které společně

⁵³ ČT24, (2009). *Spor o Jižní Osetii - stále doutnající konflikt*. Ceskatelevize.cz, 7. 8. 2009. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/63177-spor-o-jizni-osetii-stale-doutnajici-konflikt/>, 23. 3. 2013).

s organizací předsedali představitelé Ruska, Gruzie a Severní a Jižní Osetie. Tato mise měla nalákat nové investory k revitalizaci regionu a k zajištění vybudování nové hospodářské infrastruktury. V létě 2008 se ale celá mise změnila a zaměřila se na stabilizaci v regionu a za pomoci OBSE, OSN a EU měla přinést novou stabilitu a urovnání tohoto konfliktu. Dalším úkolem mise bylo vyčištění starých skladů střeliva na bývalých ruských základnách a reforma policejních sil. Jejich školení pro boj proti organizovanému zločinu a kontroly hranic.

- Lidská dimenze bezpečnosti

Organizace asistovala gruzínské vládě a napomáhala jí v plnění úkolů v oblasti ochrany lidských práv a svobod jak v Gruzii, tak Jižní Osetii. Vedla její kroky a udávala doporučení v budování demokratické infrastruktury.

- Ekonomická a enviromentální dimenze bezpečnosti

Organizace se v tomto sektoru zaměřovala především na vývoj drobných firem, které měly zajistit lepší ekonomické podmínky v zemi. Napomáhala také vládě řídit zlepšení prostředí pro malé a střední podniky. Také se zabývala navazováním spolupráce s dalšími mezinárodními organizacemi především pro upevnění mandátu této mise. Na tomto se podílela jak Rada Evropy, OSN tak i Evropská komise⁵⁴.

Po zapojení Ruska do války v srpnu 2008, se celá situace značně vyhrotila. Zemřelo mnoho civilistů a Rusko po této 6denní válce Jižní Osetii a Abcházii uznalo jako samostatné. OBSE zde nedocílila vícestranné dohody nejen mezi Osetií a Gruzii, ale také

⁵⁴ Oficiální stránky OSCE, Mission in Georgia. Overview. Osce.org, (<http://www.osce.org/georgia-closed/43383>, 23. 3. 2013).

mezi Gruzii a Ruskem⁵⁵. Do vyjednávání o příměří se zapojila, jak EU, NATO, OSN, tak také USA. Agresivní útok Ruska na Tbilisi a jeho okolí, přimělo Gruzii vyhlásit stažení vojsk a jednání o příměří, ale Rusko nebylo ochotno na tyto podmínky přistoupit. Zamítli také návrhy francouzského ministra zahraničí Bernarda Kouchnera a také EU, která navrhovala příměří v podobě uznání celistvosti území. Nakonec příměří, které bylo sestaveno za pomoci Paříže a Moskvy bylo ze strany Gruzie uzavřeno. Předpokládalo se, že obě strany stáhnou svá vojska do pozice před rozpoutáním bojů. Mandát na pozorovatelskou misi v Gruzii dostala EU⁵⁶. Přítomnost OBSE, vzhledem ke spolupráci s USA se Rusku znelíbila, a tak jí neprodloužila mandát. Naproti tomu pozorovatelské misi EU ano. To bylo dáno odmítavým postojem OBSE a USA k uznání separatistických území a jejich samostatnosti. OBSE tu měla za úkol se svými pozorovateli najít cestu k příměří, zejména po srpnovém konfliktu, ale situace se zdá být neřešitelná, protože ani jedna ze stran nehodlá ustoupit. Rusko a Osetie tedy umožňuje přístup na své území pouze pozorovatelům mise EU a OSN⁵⁷. Pozorovatelská mise OBSE, která měla v Gruzii jen 8 vojenských pozorovatelů, žádala po válce jak navýšení těchto jednotek, tak také o prodloužení mandátu. Ze strany Moskvy jí ale nebyl mandát prodloužen a ona tak nemohla navýšit počet svých pozorovatelů. Dosavadní mise v zemi zůstává jen částečně. Rusko tvrdí, že je ochotno jednat, ale jen za předpokladu, že OBSE vezme v úvahu, že Moskva oba

⁵⁵ Stöber, S., (2010). *The Failure of the OSCE Mission to Georgia – What Remains?* Core-hamburg.de, (<http://www.core-hamburg.de/documents/yearbook/english/10/St%F6ber-en.pdf>, 23. 3. 2013).

⁵⁶ Greplová, K. (2008). *Přehledně: Gruzie vs. Rusko. Válka na hranici Evropy*. iHned.cz, 12. 8. 2008. (<http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-26369770-prehledne-gruzie-vs-rusko-valka-na-hranici-evropy>, 23. 3. 2013).

⁵⁷ Reuters, (2008). *Rusko zablokovalo prodloužení mise OBSE v Gruzii*. iDnes.cz, 22. 12. 2008, (<http://www.rexter.cz/kosovska-osvobozenicka-armada-uck/2003/05/01/>, 23. 3. 2013).

separatistické regiony uznává jako samostatné⁵⁸. Tato podmínka k prodloužení mandátu byla pro západ nepřijatelná, a tak se musela z území Osetie stáhnout. Tuto patovou situaci způsobuje fakt, že Rusko je stálým členem v Radě bezpečnosti, a tak prodlužování mandátu této mise je z jeho strany vždy vetováno. Mise na území Gruzie je stále a členové pozorovatelské mise dohlížejí na demokratizaci země. V roce 2012 asistovala také při volbě nového prezidenta Gruzie, kterým se stal Bidzin Ivanišvili, který tak nahradil Michaila Saakašviliho. OBSE uznalo průběh voleb za demokratický. V zemi tak svítla další naděje na zlepšení vztahů s Ruskem⁵⁹. OBSE nemá v zemi stále schválen mandát⁶⁰.

⁵⁸ ČTK, (2009). *Pozorovatelé OBSE zůstanou v Gruzii přinejmenším do června*. iDnes.cz, 12. 2. 2009, (http://zpravy.idnes.cz/pozorovatele-obse-zustanou-v-gruzii-prinejmensim-do-cervna-prf-zahranicni.aspx?c=A090212_151025_zahranicni_jpl).

⁵⁹ ČTK, (2012). *Saakašvili uznal porážku, Gruzii povládne strana miliardáře*. Lidovky.cz, 2. 10. 2012, (http://www.lidovky.cz/saakasvili-uznal-porazku-gruzii-povladne-strana-miliardare-pl8-zpravy-svet.aspx?c=A121002_155408_ln_zahranici_jv, 23. 3. 2013).

⁶⁰ Reuters, ČTK, (2010). *Dva roky po válce s Gruzii rozmístilo Rusko v Abcházii rakety*. Lidovky.cz, 11. 8. 2010, (http://www.lidovky.cz/dva-roky-po-valce-s-gruzii-rozmistilo-rusko-v-abchazii-rakety-put-zpravy-svet.aspx?c=A100811_135314_ln_zahranici_jv, 23. 3. 2013).

Závěr

Na základě zjištěných informací k jednotlivým mandátům a misím je potřeba si uvědomit, do jaké míry byla OBSE úspěšná a splnila své základní cíle.

V případě Kosova můžeme za úspěch organizace považovat volby v roce 2000, kterých se účastnili i Srbové, kteří žili na území Kosova. Díky uzavření Závěrečného aktu se docílilo včasného zamezení několika roztržkám, které mohly vyústit v ozbrojené konflikty. Tento akt dával zemi opěrné body k udržení bezpečnosti. Úspěchem této mise můžeme také vnímat její schopnost komunikace s oběma tábory. Každá ze stran je ochotná ke vzájemné spolupráci s organizací, i když lze vnímat jistou nespokojenost s neutrálním postojem OBSE ze strany Kosovských Albánců. Ti tento postoj vnímají jako negativní. Přítomnost mise také dopomáhá udržet spory pouze na místní úrovni a zamezuje jejich šíření. Přítomnost organizace je pro tento stát nezbytná, protože dohlíží na udržování míru. Konflikt je v současnosti identifikován jako zamrzlý, protože ani jedna ze stran není ochotná ustoupit.

OBSE dala také doporučení k uznání volebního práva ženám v Kosovu a to v rámci tvoření reforem správních orgánů, které se ještě nadále v zemi rozvíjí. Organizace je v tomto ohledu nepostradatelná a významně demokratizaci napomáhá. Situace o uznání nebo neuznání Kosova je do budoucna neřešitelná. Srbsko nejeví žádné známky vůle, že by někdy mohlo své postoje vůči uznání Kosova změnit. Nadále ho považuje za součást své historie a svého státu a jeho odtržení vnímá jako ztrátu svého historického území, což je pro něj nepřípustné.

Přítomnost a role OBSE v Moldavsku se zdá být také nevyhnutelná a zásadní. Na rozdíl od ostatních zmíněných etnických konfliktů, můžeme tento klasifikovat jako národnostní. Příčinou je skladba obyvatelstva a zároveň ruské občanství, které obyvatelé Podněstří vlastní. Také tomu napomáhá absence Podněsterského občanství či pasu. V této oblasti se organizaci povedlo docílit, aby Rusko z tohoto území stáhlo těžkou municí, kterou si na tomto území uskladňovalo od rozpadu SSSR. Byl dokonce založen fond, který má financovat další likvidaci zbraní z tohoto území, které jsou také pozůstatkem sovětské. Co se týče statutu Podněstří je organizace spolu s účastnickými státy bezradná. Situace ani po 20 letech nejeví známky sebemenšího zlepšení či vyřešení. Hlavní příčinou tohoto zamrznutí je vnímána přítomnost ruských vojsk na tomto území. Ta měla být stažena na základě dohod s Moldavskem již v roce 2002, ale doposud se tak nestalo. Rusko v tomto směru není ochotné ustoupit a Moldavsko v tom vidí jistý faktor ohrožení. Organizaci se nedaří pohnout z místa ani co se týče statusu Podněstří, který je stále nejasný. Nikdo ho neuznává a nikdo ani nemá vůli tento přístup změnit. Nabízí se otázka, zda je možné někdy tento konflikt vyřešit. Samozřejmě ani OBSE a ani Rusko nevidí řešení ve vyhlášení nezávislosti Podněstří, ale jedinou šanci shledává v opětovném přidružení či případně spojení do federace či jiného útvaru. Jistou mírou zlepšení by mohla přinést transformace do samostatných správních celků, které budou spadat pod jeden orgán, ale s vlastní mírou autonomie a nezávislosti. OBSE zde i nadále setrvává a stará se o průběh voleb, fungování škol, zvláště v Podněstří a dále se snaží hlídat vztahy mezi oběma republikami. Kontroluje a snaží se zamezit obchodu se zbraněmi a také veškerou svou činnost vyvíjí na stáhnutí a minimalizaci munice či zastavení jejího šíření i do okolních států jako je například Gruzie či Osetie.

Naproti dvěma předešlým studiím, je případ Gruzie a Jižní Osetie ještě složitější. A to především z toho důvodu, že OBSE nebyl prodloužen mandát v zemi. Musela se stáhnout z Osetinského území, které je pod patronátem Ruska. To, jako stálý člen Rady samozřejmě při schvalování mandátu má právo veta. Tento postoj je dán především proto, že v Radě je také USA a všeobecně je známo, že zásahy do tohoto regionu ze strany Spojených států nejsou v Moskvě vítány. I tady se mise zabývala demilitarizací Gruzie. V roce 2009 oficiálně OBSE ukončila svou práci na tomto území. I přesto, že na území setrvala více jak 17 let, zdálo se být nemožné dosažení jakékoliv dohody mezi oběma válčícími stranami. Snaha OBSE mimo jiné také spočívala v udržení bezkonfliktního prostředí, které by nevyústilo ve válku. V srpnu 2008 ale její mise v tomto ohledu selhala a tím pádem to ovlivnilo i její další působení v tomto regionu. Mise měla velice omezené prostředky k uvalování sankcí nebo v případě svých doporučení měla jen malé šance k jejich splnění v případě, že ani jedna ze stran k tomu nebude ochotná. Situace Jižní Osetie, která cítila podporu ze strany Ruska, byla ještě o to těžší, že si vědomě udržovala status quo. Pokus OBSE apelovat na Rusko ke stažení jeho vojsk se také neseťkala se stoprocentní úspěšností. Vzájemné dialogy s Ruskem se postupně ochlazovaly i přesto, že na Ištambulském summitu v roce 1999 slíbilo snížení jejich počtu. To se nakonec podařilo až v roce 2007. Velká nevýhoda OBSE je především v tom, že nedisponuje žádnými donucovacími prostředky a v podstatě slouží jen jako ochránce míru. V případě, že sama není schopna situace řešit dál, může požádat o spolupráci i další organizace, jako to udělala v případě OSN, EU, NATO nebo USA. Jižní Osetii kromě Ruska, Venezuely, Nikaraguy a republiky Nauru nikdo neuznává. Celý západní svět podporuje v tomto směru Gruzii. OBSE má v tomto ohledu svázané ruce, právě díky Rusku, a tak jeho pozorovatelské mise se

v současné době vztahují jen do oblasti voleb a budování demokratické infrastruktury. Na bezpečnostní otázku a urovnávání sporů nemá povolený mandát.

OBSE v případě dlouhodobých misí má tu nevýhodu, že i výsledky či pokroky, pokud nějaké jsou, se projevují po značně dlouhé době. Její činnost není na první pohled výrazně znatelná, a tak to v určité míře, může její roli v konfliktech snižovat. Dalším limitem jsou do velké míry finanční zdroje OBSE, protože tyto mise dlouhodobého charakteru bývají často nákladné a země, kterých se to týká se samy potýkají s ekonomickými problémy, takže také potřebují finanční pomoc. Zásadní posun tedy v činnosti OBSE sledovat nemůžeme. Činnost OBSE můžeme v podstatě vnímat jako nárazníkovou činnost či prostor k vedení dialogů mezi zneprátelenými stranami, ale ne vždy jsou strany ochotny s organizací spolupracovat. Bohužel v tomto případě chybí organizaci donucovací prostředky či kompetence k uvalování sankcí, které by z ní na druhou stranu nedělaly neutrální půdu k dialogu, ale obrátce míru vždy na jedné straně konfliktu.

Zdroje

Barša, P., Strmiska, M. (1999). *Národní stát a etnický konflikt*. (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).

Bílý, M. (2013). *Podněstří – černá díra Evropy?* diplomaticaffairs.eu, 11. 1. 2013. (<http://www.diplomaticaffairs.eu/podnestri-cerna-dira-evropy/>, 23. 3. 2013).

Brezianu, A., Spânu, V. (2007). *The A to Z of Moldova*. (United Kingdom: Scarecrow Press, Inc.).

CSCE, *Testimony: Ambassador William Hill*. CSCE.gov, (http://www.csce.gov/index.cfm?FuseAction=ContentRecords.ViewWitness&ContentRecord_id=207&ContentType=D&ContentRecordType=D&ParentType=H, 23. 3. 2013).

Czaplinski, M., (2009). *The OSCE in the New International Environment in Kosovo*. Core-hamburg.de, (<http://www.core-hamburg.de/documents/yearbook/english/09/Czaplinski-en.pdf>, 23. 3. 2013).

Člověk v tísní, *Politický vývoj v Podněstří*. Clovekvtisni.cz, (<http://www.clovekvtisni.cz/cs/lidska-prava/highlight/23>, 23. 3. 2013).

ČT24, (2009). *Spor o Jižní Osetii - stále doutnající konflikt*. Ceskatelevize.cz, 7. 8. 2009. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/63177-spor-o-jizni-osetii-stale-doutnajici-konflikt/>, 23. 3. 2013).

ČTK, (2004). *Scheffer: Vyřešte konflikt v Podněstří*. iDnes.cz, 24. 9. 2004, (http://zpravy.idnes.cz/scheffer-vyreste-konflikt-v-podnestri-dy0-/zpr_nato.aspx?c=A040924_092328_zpr_nato_pal, 23. 3. 2013).

ČTK, (2009). *Pozorovatelé OBSE zůstanou v Gruzii přinejmenším do června*. iDnes.cz, 12. 2. 2009, (http://zpravy.idnes.cz/pozorovatele-obse-zustanou-v-gruzii-prinejmensim-do-cervna-prf-/zahranicni.aspx?c=A090212_151025_zahranicni_ipl).

ČTK, (2012). *Saakašvili uznal porážku, Gruzii povládne strana miliardáře*. Lidovky.cz, 2. 10. 2012, (http://www.lidovky.cz/saakasvili-uznal-porazku-gruzii-povladne-strana-miliardare-pl8-/zpravy-svet.aspx?c=A121002_155408_In_zahranici_jv, 23. 3. 2013).

Daněk, T., (2006). *Moldavsko a Podněstří: základní fakta*. Aktualne.cz, 25. 1. 2006. (<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=60814>, 23. 3. 2013).

Daniel, J., Durkošová, P. (2012). *Geopolitické vize střední Evropy – proměny chápání pojmu “střední Evropa“ a jejich důsledky*. Globalpolitics.cz. 1. 3. 2012 (<http://www.globalpolitics.cz/clanky/geopoliticke-vize-stredni-evropy-promeny-chapani-pojmu-%E2%80%9Cstredni-evropa%E2%80%9C-a-jejich-dusledky>, 21. 2. 2013).

Ethnic Conflict Information Center, (2010). *Ethnic conflict*. Notholt.net, (http://www.notholt.net/fields_of_fire/, 21. 2. 2013).

Eulex-kosovo, OSCE Factsheet. *OSCE Mission in Kosovo*. Eulex-kosovo.eu, (http://www.eulex-kosovo.eu/training/material/docs/KR/KR_Material/OSCE_Mission_in_Kosovo.pdf, 23. 3. 2013).

Evropský parlament, (2006). *Usnesení Evropského parlamentu o Moldavsku (Podněstří)*. Europarl.europa.eu, 26. 10. 2006. (http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0455+0+DOC+XML+V0//CS, 23. 3. 2013).

Girgle, P. (2006). *Kosovo*. (Praha: Libri).

Greplová, K. (2008). *Přehledně: Gruzie vs. Rusko. Válka na hranici Evropy*. iHned.cz, 12. 8. 2008. (http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-26369770-prehledne-gruzie-vs-rusko-valka-na-hranici-evropy, 23. 3. 2013).

Ilgic, V., (2013). *Kosovo slaví pět let nezávislosti. Srbové to ale stále považují za krádež*. iHned.cz, 15. 2. 2013, (http://zpravy.ihned.cz/c1-59328450-kosovo-srbsko-nezavislost-pet-let-srbove-kradez, 23. 3. 2013).

Just, J., (2011). *Neuznaná republika Podněstří má nového prezidenta*. Aktualne.cz, 16. 12. 2011. (http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=726781, 23. 3. 2013).

Krejčí, O. (1997). *Mezinárodní politika*. (Praha: Victoria Publishing, a.s.).

Leška, V. (1997). *KBSE/OBSE Minulost, přítomnost, perspektivy*. (Praha: Karolinum).

Ministerstvo zahraničních věcí ČR, (2002). *Výroční zpráva OBSE o zahraničních politice*. Mzv.cz, 28. 2. 2002, (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/obse_organizace_pro_bezpecnost_a/vyrocní_zprava_obse_o_zahranicni.html, 23. 3. 2013).

Ministerstvo zahraničních věcí ČR, (2002). *Výroční zpráva OBSE o zahraniční politice (2001)*. Mzv.cz, (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/obse_organizace_pro_bezpecnost_a/vyrocní_zprava_obse_o_zahranicni.html, 3. 3. 2013).

Ministerstvo zahraničních věcí ČR, *Modavsko. Stručná charakteristika vnitropolitického systému*. Mzv.cz, (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/moldavsko/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html, 23. 3. 2013).

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Stálá mise ČR při OSN, OBSE a ostatních mezinárodních organizací ve Vídni. OBSE*. Mzv.cz, (http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/obse/index.html, 21. 2. 2013).

OHCHR, UN Guide for Minorities. *Pamphlet No. 9*. Ohchr.org, (<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuideMinorities9en.pdf>, 10. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, Background Paper, (1994). *The Transdnestrian Conflict in Moldova: Origins and Main Issues*. Osce.org, (<http://www.osce.org/moldova/42308>, 23. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, (1995). *Who we are. History*. Osce.org, (<http://www.osce.org/who/87>, 21. 2. 2013).

Oficiální stránky OSCE, (1999). *Lundská doporučení týkající se účinné účasti národnostních menšin na veřejném životě a vysvětlující zpráva*. Osce.org, (<http://www.osce.org/cs/hcnm/30328>, 10. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, (2007). *Mission in Kosovo, Election*. Osce.org, (<http://www.osce.org/kosovo/43390>, 23. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, (2010). *High Commissioner on National Minorities. Overview*. Osce.org, (<http://www.osce.org/hcnm/43199>, 9. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, OSCE Mission in Kosovo, (2011). *Head of the OSCE Mission in Kosovo calls for full respect of human and community rights*. Osce.org, (<http://www.osce.org/kosovo/86055>, 23. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, Report, (2012). *Background, Current Situation, Analysis and Recommendations*. Osce.org, (<http://www.osce.org/moldova/99058>, 23. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, (2012). *The High Commissioner*. Osce.org, (<http://www.osce.org/hcnm/43200>, 9. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, The Secretariat Conflict Prevention Centre, (2012). *Survey of OSCE Field Operations*. Osce.org, (<http://www.osce.org/cpc/74783>, 24. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, *Mission in Georgia. Overview*. Osce.org, (<http://www.osce.org/georgia-closed/43383>, 23. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, Mission to Moldova, *Conflict resolution and negotiation*. Osce.org, (<http://www.osce.org/moldova/43602>, 23. 3. 2013).

Oficiální stránky OSCE, *OSCE Mission in Kosovo. Overview*. Osce.org, (<http://www.osce.org/kosovo/43378>, 17. 3. 2013).

OSU, Hromková, L. (2010). *Národnostní politika v sovětském a postsovětském Kyrgyzstánu: Hledání příčiny etnických konfliktů*. Osu.cz, (http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Politicka_a_a_kuturni_geografie/Narodnostni_politika_v_sovetskem_a_postsovetskem_Kyrgyzstanu.pdf, 10. 3. 2013).

Radio Free Europe, Radio Liberty, (2013). *Transdniester talks end in Lviv*. Rferl.org, 19. 2. 2013. (<http://www.rferl.org/content/transdniester-talks-end-lviv/24907000.html>, 23. 3. 2013).

Reuters, (2008). *Rusko zablokovalo prodloužení mise OBSE v Gruzii*. iDnes.cz, 22. 12. 2008, (<http://www.rexter.cz/kosovska-osvobozenicka-armada-uck/2003/05/01/>, 23. 3. 2013).

Reuters, ČTK, (2010). *Dva roky po válce s Gruzii rozmístilo Rusko v Abcházii rakety.* Lidovky.cz, 11. 8. 2010, (http://www.lidovky.cz/dva-roky-po-valce-s-gruzii-rozmistilo-rusko-v-abchazii-rakety-put-/zpravy-svet.aspx?c=A100811_135314_In_zahranici_jv, 23. 3. 2013).

Reuters, ČTK, (2010). *Vyhlášení nezávislosti Kosova je v souladu s právem, rozhodl soud.* Lidovky.cz, 22. 7. 2010. (http://www.lidovky.cz/vyhlaseni-nezavislosti-kosova-je-v-souladu-s-pravem-rozhodl-soud-1cc-/zpravy-svet.aspx?c=A100722_160730_In_zahranici_mtr, 23. 3. 2013).

Robejšek, P. (2009). *Německo, Francie, Británie a Rusko opět vedou Evropu.* iDnes.cz. 17. 3. 2009 (http://zpravy.idnes.cz/nemecko-francie-britanie-a-rusko-opet-vedou-evropu-fw6-/kavarna.aspx?c=A090316_161300_kavarna_bos, 21. 2. 2013).

Sedláková, B.,(2013). *Podněstří je jako černá díra, tvrdí kulturní antropolog Josef Oriško.* Munimedia.cz, 3. 4. 2013, (<http://www.munimedia.cz/prispevek/podnestri-je-jako-cerna-dira-tvrdi-kulturni-antropolog-josef-orisko-4800/>, 3. 4. 2013).

Siegl, E., (2001). *Možnosti a limity OBSE při prevenci vnitropolitických konfliktů.* Mezinárodní vztahy, 1/2001. (http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=16&ved=0CFQQFjAFOAo&url=http%3A%2F%2Fwww.mezinarodni-vztahy.com%2Farticle%2Fdownload%2F668%2F713&ei=_qNcUb7SF4nj4QSH14DACQ&usq=AFQjCNFAdv1V2ikl48ZIPjfkXPaH8l5Hhg&sig2=oAeSg5Qx70SI_JB9wCtHrw, 23. 3. 2013).

Snyder, T. (2008). *Dějiny Východní Evropy: cizí a nesrozumitelné*. Listy. 6/2008 Listy.cz, (<http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=086&clanek=060812>, 21. 2. 2013).

Stöber, S., (2010). *The Failure of the OSCE Mission to Georgia – What Remains?* Core-hamburg.de, (<http://www.core-hamburg.de/documents/yearbook/english/10/St%F6ber-en.pdf>, 23. 3. 2013).

Stojarová, V., (2003). *Kosovská osvobozenecká armáda (UÇK)*. Rexter.cz, 1. 5. 2003. (<http://www.rexter.cz/kosovska-osvobozeneka-armada-uck/2003/05/01/>, 17. 3. 2013).

Tesař, F. (2007). *Etnické konflikty*. (Praha: Portál, s.r.o.).

Twenty-Five Lectures on Modern Balkan History, (2010). *Asia begins at the Landstrasse: Comparing Eastern European and European histories*. (<http://staff.lib.msu.edu/sowards/balkan/lecture2.html>, 9. 3. 2013).

United States Institute of Peace, (1995). *OSCE Mission and other field activity structures and functions*. (<http://react.usip.org/downloads/Module2.pdf>, 3. 3. 2013).

Velvyslanectvi, *Mise OSN v Kosovu*. Velvyslanectvi.com, (<http://velvyslanectvi.com/info/unmik.php>, 23. 3. 2013).

Vohník, T., (2007). *Historie kosovského konfliktu*. Valka.cz . 4. 12. 2007 (http://www.valka.cz/clanek_12345.html, 17. 3. 2013).

Vollebaek, K., (2008). *Fifteen Years of Conflict Prevention by the High Commissioner on National Minorities*. Core-hamburg.de, (<http://www.core-hamburg.de/documents/yearbook/english/08/Vollebaek-en.pdf>, 10. 3. 2013).

Resumé

Cílem této práce bylo analyzovat roli a činnost OBSE při řešení v národnostních a etnických konfliktech se zaměřením na východní Evropu. V práci jsou zmíněné hlavní funkce, nástroje a limity organizace, a také popsána činnost Vysokého komisaře pro národnostní menšiny. Mimo jiné, pomocí případové situace je u jednotlivých států popsána činnost a význam spolupráce s OBSE. Díky této analýze lze jasně určit efektivitu v práci organizace a v jejím postupu při řešení konfliktů.

V závěru je pak činnost OBSE celkově zhodnocena v závislosti na případové studii. Také je zde poukázáno na limity, se kterými se při své činnosti potýká a které jí v řešení některých konfliktů brzdí.

Summary

The aim of this study is to analyze the role and activities of the OSCE in addressing the national and ethnic conflicts, with a focus on Eastern Europe. This paper focuses on main functions, tools and limitations of the organization and also describes the activities of High Commissioner for National Minorities. Among other things, using case situation for national actions and describing the importance of cooperation with the OSCE. This analysis clearly identifies efficiencies in the organization and the steps taken in resolving conflicts.

In conclusion, the activities of the OSCE are generally evaluated based on case studies. There is also pointed the limitations and restrictions for organization in effectively addressing and resolving in conflicts.